

Lorényi Gyula:

A 7 DU távbeszélő központ rendszer főbb jellegzetességei

Az országos távbeszélőhálózat gépesítésének célja, hogy a vidék állandóan növekvő távbeszélő igényei, valamint a gazdaságosság és az anyagi lehetőségek figyelembevételével mellett korszerű helyközi központtal ellátott helyi távbeszélő központokat létesítsen. A megválasztandó rendszernek lehetővé kell tenni a helyi szolgálat gépesítésén kívül minden zökkenő nélküli beilleszkedést a később bekövetkező helyközi gépesítés rendszerébe. Erre a célra alkalmas a nálunk is bevezetett hazai gyártású 7 DUrbán-rendszer (röviden 7 DU), aminek főbb jellegzetességeit kívánjuk ismertetni. A 7 DU-rendszerű központok helyi és helyközi részének elvi működését a kapcsolási vázlat alapján külön cikkek fogják tárgyalni.

A 7 DU rendszer

— a nagybudapesti hálózatban alkalmazott 7 A-rendszerhez hasonlóan — a közvetett vezérlésű és forgó-rendszerű. Ez azt jelenti, hogy a számtárca impulzusokat a regiszter áramkör veszi fel, és a regiszter a letárcsázott számjegyek alapján vezérli a hívott állomás kiválasztását, állandóan forgó tengelyrendszerhez kapcsolódó gépek segítségével. A gépesített helyközi hálózatba történő beilleszkedés rendszerének alapelve az úgynevezett göckörzetek kialakítása, amit vázlatosan az ábra ismertet. E szerint a göckörzet összes központjai a göckörpont körül vont, mintegy 25—30 km-es sugarú körön belül fekszenek. A göckörpont össze van kötve a többi göckörzet göckörpontjával és hozzá csatlakoznak centrálisan a saját göckörzet első (szektorkörpont) másod- vagy harmadrendű központjai is (tandem és törpe végközpont). A körzet központjainak egymásközötti hívásai általában a legrövidebb útvonalon keresztül épülhetnek fel.

Számtartomány szempontjából egy-egy göckörzet egységes egészét képez és kapacitása négyszámjegyes rendszer mellett legfeljebb 9000 lehet. Ezenfelül további 1000-es számtartományt (0—999-ig) foglalnak le a speciális számok (mentő, tűzoltó, inter bejelentő stb.). Az előfizetői kapcsolási számok tartománya tehát 1000—9999-ig terjed. Távválasztás bevezetése esetén ez a 9000-es kapacitás a 9-es számjegy igénybevétele miatt 8000-re csökken.

Egy 8000-es számkapacitással rendelkező göckörzet (1. ábra) több központot tartalmazhat a göckörponton kívül. Ezek lehetnek szektorkörpontok, törpe tandem és törpe végközpontok. A szektorkörpontok közvetlenül a göckörponthoz csatlakozhatnak. Ugyaníde csatlakozhatnak a göckörponttal azonos ellátási területen vagy ennek közelében lévő törpe központok is, maximálisan 200-as előfizetői kapacitással. Ha a szektor- vagy göckörpont nem igényel teljes 1000-es számmezőt, úgy a megmaradó, legalább 100-as számcsoporthoz törpe központ létesítésére használható. 100-nál kisebb számmezőt lefoglaló egység nem képezhető végtörpe központ esetében sem. Ha a göckörpont vagy szektorkörpont kapacitása az 1000 alatt van, akkor a központban II. csoportkeresőfokozat nem kerül beépítésre.

A rendszer alkalmas mind különvonalú, mind iker-állomások bekapcsolására. Az ikerállomások híváskereső és vonalválasztó oldalán egyaránt egy-egy ívpontot, de

két kapcsolási számot foglalnak le, s egy 1000-en belül csak a 100-ban különböznek egymástól (pl. 1400—1500 az összetartozó ikerállomások kapcsolási száma).

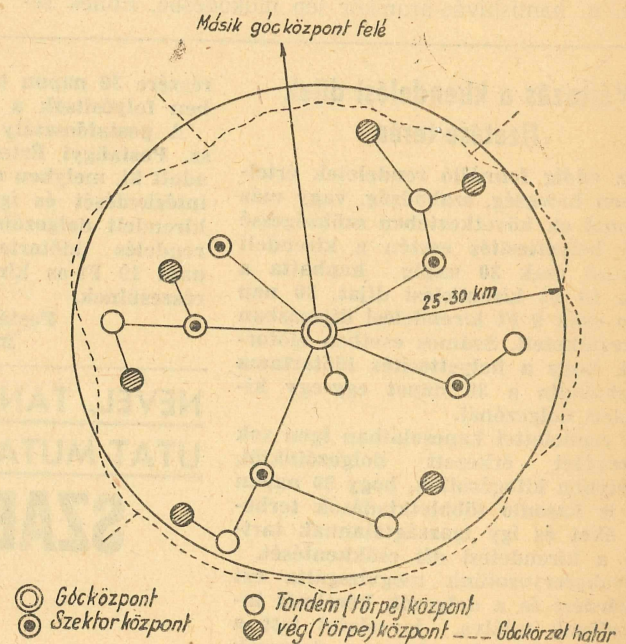
A számlálás, hasonlóan a 7 A—2-rendszerhez, üzemi feszültséggel történik az I. híváskereső külön ívcsúcsán keresztül. A berendezés alkalmas az idő és zóna szerinti díjrögzítés megvalósítására is. A speciális számok tettség szerint alakíthatók át számlálásra, vagy hagyhatók anélkül.

Jellegzetessége

a rendszernek az új n. kombinált I. híváskereső és vonal-kereső áramkörök alkalmazása. Ezek az áramkörök 100 előfizetőt kiszolgáló gépcsoporton belül akár I. híváskeresőként, akár vonalkeresőként vehetnek részt a kapcsolat felépítésében akkor, ha a 100-as csoport valamennyi híváskeresője, illetve vonalkeresője foglalt. Ezzel a megoldással rugalmasan egyenlíthető ki a híváskereső és vonalkereső áramkörök esetleges egyenlőtlen terhelése és feleslegessé válik a híváskereső és vonalkeresők közötti teherelosztó alkalmazása.

További fő jellegzetessége a rendszernek a vezérlő áramkörök alkalmazása. Ezeknek az áramköröknek feladata az, hogy a kapcsolat felépítése folyamán a csoport- és vonalkereső áramkörök működését vezéreljék. A forgalomtól függően 5 vagy 10 csoportkereső, illetőleg vonalkereső áramkör részére szükséges egy-egy vezérlőáramkört biztosítani. A csoport- vagy vonalkereső áramkör csak akkor foglalható le a hívás felépítése folyamán, ha a vele kapcsolatos vezérlő áramkör szabad. A vezérlő áramkörök alkalmazása lehetővé teszi azt, hogy az egyes választó fokozatok áramkörei egyszerűbbek lehetnek, mert a kapcsolat felépítésének bonyolultabb feladatait a kevés számú vezérlő áramkör látja el.

Hasonlóan a 7 A₂ rendszerhez, nagyobb forgalmi 7 DU központoknál az I. híváskereső egy része közvetlen kapcsolású is lehet, azaz II. híváskereső közbeiktatása nélkül csatlakozhat az összekötő áramkörhöz. Ezt a

megoldást hazai 7 DU központokban ezidőszerint még nem alkalmazzuk. Hívásnál először csak a nagyforgalom lebonyolítására alkalmas közvetlen kapcsolású gépek indulnak, míg a II. híváskeresővel rendelkező I. híváskereső csupán a csúcsforgalom lebonyolítását biztosítja. Ezzel a rendszer rugalmasan tudja a forgalmasórai terhelést levezetni.

Jellegzetessége még a rendszernek az a lehetőség, amivel több ezres kiépítési központok esetén a fokozatok teljesítményét növelni igyekeznek. A megoldás az ú. n. többletforgalmi csoportválasztók alkalmazásából áll. Erre akkor van szükség, hogyha 6—8000-es kiépítésű központ esetén az alkalmazott 100-as kapacitású kereső típusú gépek miatt például az I. csoportkereső ivén egy-egy 1000-es irány részére mindössze 10—11 darab II. csoportkereső kapcsolható.

Ha az I. csoportkereső a kijelölt 1000-es irány áramkörei között nem talál szabadot, úgy a második körfordulásnál a vezérlő áramkör egy idegen 1000-esben (dekádban) való keresés lehetőségét is biztosítja az I. csoportkereső számára. Amennyiben az idegen 1000-esben talál szabad II. csoportkeresőt, úgy ez a kívánt 1000-es csoporthoz tartozó többletforgalmi II. csoportkeresőn keresztül építi fel a kapcsolást. A többletforgalmi csoportkeresők alkalmazása tehát azt eredményezi, hogy az I. csoportkereső működésénél két szomszédos 1000-es irány II. csoportkeresői közös csoportot képeznek, ami lényegesen megnöveli a II. csoportkeresők teljesítményét.

A 7 DU rendszer egyszerűen oldja meg az ú. n. sorozatos vonalkeresést is. Sorozatot bármely számcsoporthoz lehet létesíteni. A sorozat közbenső tagjának hívásakor nincs sorozatos vonalkeresés, az állomás tehát minden különleges áramköri módosítás nélkül szóló vonalként működik. Ez a megoldás különösen az ú. n. éjjeli átkapcsolásnál előnyös.

A központrendszer lehetővé teszi azt, hogy a ki nem épített számcsoporthoz felé irányuló hívás esetén a hívó fél jellegzetes hangot kap, az ú. n. üresemelét áramkörön keresztül, a regiszter-áramkör pedig felszabadul.

Zárlatos vagy levezetési előfizetői vonalak esetén az ú. n. hamishívás-áramkör lép működésbe. Ennek se-

gítségével a zárlatos vonal kapcsolási száma megállapítható, a regiszter-áramkör pedig felszabadul. Az előfizetői hívások szükség szerinti rögzítéséről külön áramkör gondoskodik.

A 7 DU rendszerben alkalmazott kereső- és kapcsológépek kizárólag 100 ívpontos keresők, illetve 11 ívpontos ú. n. marker szelektorok. A karbantartás tehát lényegesen egyszerűbb, mint a 7 A központoké. Sorrendkapcsolót a rendszer nem használ. A keresőgépeknek alapállásuk nincs. A választógépek ellenben alapállásból indulnak és ide is térnek vissza, munkájuk végétével.

Az alkalmazott jelfogók döntő többsége (mintegy 90%) az ú. n. lapostípushoz tartozik. Különleges jelfogók száma aránylag csekély. Ez a körülmény szintén főképp a karbantartó szolgálat szempontjából előnyös.

A 7 DU rendszerű főközpontok helyközi központjai zsinóros vagy zsinór nélküli (kulcsos) kivételű helyközi munkahelyekkel vannak ellátva.

Zsinóros megoldás esetén a kezelő a kapcsolást úgy a helyközi vonal, mint az előfizetők felé a szokásos módon, kapcsolózsinórok segítségével létesíti. A helyi előfizetők kapcsolása a helyközi központból vagy multiplikáción keresztül, vagy külön helyközi közvetítő áramkörök segítségével történik. A zsinór nélküli (kulcsos) helyközi munkahelynek nincsen kapcsolómezeje s a kapcsoláshoz szükséges szerelvények a kulcsdeszkán vannak elhelyezve. A helyközi kapcsolás zsinórok közbeiktatása nélkül épül fel és minden művelet vezérlése kulcsok, illetőleg billentyűk segítségével történik. Elmarad tehát a zsinórpárok okozta csillapítás, a zsinórokkal és dugaszokkal kapcsolatos kezelési és karbantartási nehézség.

A 7 DU rendszerű központok kiegészítő berendezései, azaz a vizsgáló, felügyelő, ellenőrző és forgalmi megfigyelő szerelvények a 7 A-rendszer hasonló szerelvényeivel lényegileg megegyeznek. A forgalmi megfigyelő szerelvényeknél a rendszer a regisztráló ampermérős megoldás helyett a forgalmi adatok közvetlen leolvasását lehetővé tevő berendezést alkalmaz. Az ellenőrző vizsgálatok korábban hordozható manuális berendezésekkel, újabban azonban beépített, automatikusan működő áramkörök segítségével történik.

Változás a kirendelési díjak fizetése terén

Az eddig fennálló rendeletek értelmében betegség, szabadság, vagy más hasonló ok következtében szükségessé váló helyettesítés esetén a kirendelt dolgozó csak 30 napig kaphatta a napi 19 Ft kirendelési díját, 30 nap után csak 9 Ft kirendelési díjazásban részesülhetett. Számos esetben előfordult, hogy a helyettesítés időtartama meghaladta a 30 napot egy-egy kirendelt dolgozónál.

E renanggal kapcsolatban igen sok észrevétel érkezett dolgozóinktól, amelyben kifogásolták, hogy 30 napon túl is hasonló többletkiadások terhelik őket és így igazságtalannak tartják a kirendelési díj csökkentését.

Szakszervezetünk megvizsgálta ezt a kérdést és a dolgozók kérelmét indokoltnak találva, javaslatot tett a postafőosztálynak, hogy a dolgozók

részére 30 napon túl is teljes összegben folyósítsák a kirendelési díjat.

A postafőosztály 1953. nov. 21-i 48. sz. Postaügyi Értesítőben rendeletet adott ki, melyben megváltoztatja előző intézkedését és így a helyettesítésre kirendelt dolgozóink nov. 1-től a kirendelés időtartamától függetlenül napi 19 Ft-os kirendelési díjazásban részesülnek.

Postások Szakszervezete munkabér osztálya

**NEVEL, TANÍT,
UTAT MUTAT A**

SZABAD NÉP

**OLVASD!
TERJESZD!**

Szakszervezetünk átköltözik a Domonkos-utcai új székházba

Szakszervezetünk központja az eddigi VI., Benczur-u. 27. sz. alatti székházából december hó 6-án átköltözik új székházába,

XIV. ker., Domonkos-utca 13. sz.

alá. Távbeszélő hívószáma változatlanul: 428—777.

Postai küldemények címzése:

Postások Szakszervezete

Budapest 76.

Postafiók 14.

Akik szakszervezetünket személyesen vagy levélben felkeresik, a fenti címváltozásra legyenek figyelemmel.